

Kriminaalmenetluse seadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus

§ 1. Kriminaalmenetluse seadustiku muutmine

Kriminaalmenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 12 täiendatakse lõikega 4¹ järgmises sõnastuses:

„(4¹) Kohus võib menetlusosalisi ja teisi istungisaalis viibijaid määrusega kohustada asja menetlemisel teatavaks saanud asjaolu saladuses hoidma ka juhul, kui kohtuistung ei ole kinniseks kuulutatud, kuid saladuse hoidmine on ilmselt vajalik käesolevas paragrahvis nimetatud õiguse või huvi kaitseks.“;

2) paragrahvi 12 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Kui kohtuistungi menetluse andmete avaldamise keeldu rikutakse, võib kohus trahvida kohtumenetluse poolt, istungisaalis viibijat või andmete avaldajat kohtu määruse alusel. Süüdistatavat ei trahvita.“;

3) paragrahvi 19 lõike 1 teine lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kriminaalasju lihtmenetluses arutab, eelmenetlust kõigis kriminaalasjades toimetab ning määruskaebusi lahendab ringkonnakohtunik ainuisikuliselt.“;

4) paragrahvid 21 ja 22 tunnistatakse kehtetuks;

5) paragrahvi 24 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kriminaalasja arutamine allub maakohtule, mille tööpiirkonnas on vähemalt üks kuritegudest toime pandud.“;

6) paragrahvi 24 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Kohtueelses menetluses täidab kohtu ülesandeid ainuisikuliselt selle maakohtu kohtunik, mille tööpiirkonnas on vähemalt üks kuritegudest toime pandud. Ühes kriminaalasjas täidab kohtueelses menetluses kohtuniku ülesandeid võimaluse korral üks kohtunik. Kui kuriteo toimepanemise kohta ei ole võimalik üheselt kindlaks määrata, täidab kohtu ülesandeid menetlustoimingu tegemise koha või menetlejate asukoha järgne maakohus. Jälitustoiminguks annab loa tööjaotusplaaniga määratud kohtunik, kes ei ole kohtu esimees.“;

7) paragrahvi 24 täiendatakse lõikega 4¹ järgmises sõnastuses:

„(4¹) Täitmismenetluses täidab kohtu ülesandeid ainuisikuliselt selle maakohtu kohtunik, mille tööpiirkonnas kohtuotsust täidetakse.“;

8) paragrahvi 27 lõikes 2 asendatakse sõnad „eeluurimiskohtunikuna loa teise ringkonnakohtu tööpiirkonnas asuva maakohtu esimees või tema määratud kohtunik“ sõnadega „loa teise ringkonnakohtu tööpiirkonnas asuv maakohus“;

9) paragrahvi 36 täiendatakse pärast sõnu „organi liikme“ sõnadega „, volitatud töötaja, lepingulise esindaja“;

10) paragrahvi 43 lõikes 4, § 67 lõigetes 1 ja 2, § 91 lõikes 6, § 124 lõikes 6, § 126 lõigetes 1¹, 2¹, 2² ja 4, § 126¹ lõikes 6, § 126⁴ lõigetes 1 ja 5, § 126⁶ lõikes 5, § 126⁷ lõikes 3, § 126⁸ lõikes 3, § 126¹³ lõigetes 4 ja 5, § 130 lõikes 6, § 131 lõigetes 2, 3, 3¹ ja 4, § 131¹ lõigetes 2 ja 4, § 134 lõikes 2, § 135 lõigetes 5² ja 6¹, § 138¹ lõikes 1, § 141 lõikes 3, § 142 lõigetes 3, 8 ja 11, § 214 lõikes 3, § 215 lõikes 3, § 231 lõigetes 1 ja 5, § 447 lõigetes 2 ja 7, § 457 lõikes 4, § 479 lõikes 1, § 489²⁹ lõikes 6, § 489⁴⁴ lõikes 1, § 499 lõikes 1, § 507 lõikes 3 ja § 508¹⁶ lõikes 2 asendatakse sõna „eeluurimiskohtunik“ sõnaga „kohus“ vastavas käändes;

11) paragrahvi 45 lõikes 3, § 67 lõikes 2, § 124 lõikes 5, § 201 lõike 4 teises lauses, § 224 lõikes 1¹, § 226 lõikes 6, § 233 lõikes 1¹, § 239 lõikes 3, § 251 lõikes 1, § 256 lõikes 1, § 256⁴ lõikes 1, § 267 lõikes 6, § 268 lõikes 2, § 274 lõigetes 5 ja 6, § 275 lõikes 3, § 276² lõikes 1, § 286 lõikes 1, § 288² lõikes 1, § 301 pealkirjas ja tekstis, § 309 lõikes 2, § 398 lõikes 3, § 403¹⁰ lõikes 1, § 415 lõikes 4, § 450 lõike 4 punktis 2, § 479 lõikes 1, § 502 lõike 4 punktis 3 ja § 503 lõikes 6 asendatakse sõna „prokurör“ sõnaga „prokuratuur“ vastavas käändes;

12) paragrahvi 45 lõikes 3, § 208 lõigetes 5 ja 7, § 245¹ lõikes 1, § 250 lõikes 1, § 253 sissejuhatavas lauses, § 254 lõikes 1, § 256⁴ lõikes 2, § 257 lõigetes 1 ja 3, § 257¹ lõikes 2, § 258 lõike 1 punktis 5, § 259 lõikes 5, § 262 pealkirjas ja lõikes 1, § 264 lõigetes 1–3, § 278 lõikes 2, § 279 lõikes 1, §-des 280¹–283, § 284 lõigetes 1 ja 2, § 287¹ lõigetes 1 ja 4, § 298 lõikes 1, § 300 lõikes 2, § 303 lõigetes 1 ja 2, § 325 lõikes 2, § 326 lõikes 1 ja lõike 2 sissejuhatavas lauses, § 327 lõike 1 punktis 2 ning § 406 lõigetes 1 ja 2 asendatakse sõna „kohtunik“ sõnaga „kohus“ vastavas käändes;

13) paragrahvi 49 lõike 1 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„2) on samas kriminaalasjas kohtunikuna teinud käesoleva seadustiku §-s 89, 91, 102, 126⁶, 126⁷, 126⁸, 132, 134, 135, 137, 137¹, 141, 141¹, 141², 141³, 141⁴, 142, 217 lõikes 5 või §-s 395¹ nimetatud kohtumääruse, välja arvatud kriminaalasja arutamisel kokkuleppe- ja käskmenetluses;“;

14) paragrahvi 49 lõikes 3 asendatakse sõna „Eeluurimiskohtuniku“ sõnadega „Kohtueelses menetluses tehtud kohtu“;

15) paragrahvi 53 lõikes 2 asendatakse sõna „riigiprokuratuur“ sõnadega „kõrgemalseisev prokurör“;

16) paragrahvi 56 lõike 1 punktis 1 asendatakse sõna „eeluurimiskohtunik“ sõnadega „kohtunik ainuisikuliselt“;

17) paragrahvi 63 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

“(1) Tõendiks kriminaalasjas on ütlus, asitõend või dokumentaalne tõend.”;

18) paragrahvi 67¹ lõikes 2 asendatakse sõnad „eeluurimiskohtuniku juures“ sõnaga „kohtus“;

19) paragrahvi 68 lõikest 1 jäetakse välja sõnad „ning õigust kirjutada ütlust omakäeliselt“;

20) paragrahvi 68 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

“(4) Tunnistajat võib üle kuulata üksnes tõendamiseseme asjaolude ning tõendite lubatavust ja usaldusväärsust mõjutavate asjaolude kohta. Suunavaid küsimusi võib esitada ainult käesoleva seadustiku § 288¹ lõike 2 punktides 2–5 nimetatud juhtudel.”;

21) paragrahvi 69 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

“(1) Menetleja võib korraldada isiku kaugülekuulamise, kui isiku vahetu ülekuulamine on raskendatud, ülekuulatavale ebamõistlikult koormav või põhjustab ülemääraseid kulutusi, samuti isiku huvide kaitsmist silmas pidades.”;

22) paragrahvi 69 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

“(4) Kohtueelses menetluses läbiviidav kaugülekuulamine heli- või videosalvestatakse ning koostatakse ülekuulamise protokoll, mille allkirjastab menetleja.”;

23) paragrahvi 69¹ lõikes 1 asendatakse sõnad „eeluurimiskohtuniku juures kuulataks” sõnadega „kohtueelses menetluses kuulataks kohtus”;

24) paragrahvi 69¹ lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Ülekuulamisele kohtus kutsutakse prokurör, kaitsja, kahtlustatav ja tunnistaja. Kahtlustatav jäetakse tunnistaja või prokuratuuri taotlusel ülekuulamisele kutsumata, kui kahtlustatava ülekuulamisel viibimine ohustab tunnistaja turvalisust. Isikute väljakutsumise ütluste deponeerimisele korraldab menetlusosaline, kes ülekuulamist taotleb. Kaitsja võib isiku väljakutsumiseks taotleda kohtu abi käesoleva seadustiku § 163¹ lõigetes 4 ja 5 sätestatud ulatuses.”;

25) paragrahvi 69¹ lõike 5 kolmandas lauses asendatakse sõnad „ülekuulamine eeluurimiskohtuniku juures“ sõnadega „ütluste deponeerimine”;

26) seadustikku täiendatakse §-ga 69² järgmises sõnastuses:

“§ 69². Kirjalik ütlus

(1) Menetleja võib kohtueelses menetluses kohustada tunnistajat ja kannatanut vastama esitatud küsimustele kirjalikult menetleja määratud tähtaja jooksul, kui menetleja leiab, et vahetu ülekuulamine kohtueelses menetluses ei ole otstarbekas.

(2) Isikule, keda kohustatakse küsimustele kirjalikult vastama, tuleb edastada teave tema õiguste, kohustuste ja vastutuse kohta ning selgitus, et hoolimata kirjalike ütluste andmisest võidakse teda kutsuda ülekuulamisele ning ütlusi andma kohtusse.

(3) Isik peab küsimustele kirjalikult vastates edastama menetlejale oma nime, isikukoodi või selle puudumise korral sünnikuupäeva, elukoha aadressi, telefoninumbri ja elektronposti aadressi.

(4) Isik allkirjastab oma vastused esitatud küsimustele ja kinnituse, et talle on tema õigusi, kohustusi ja vastutust tutvustatud ja et tema antud vastused on tõesed.

(5) Kirjalikke ütlusi andma kohustamine ei piira isiku vahetut ülekuulamist, kui selleks ilmneb vajadus.”;

27) paragrahvi 72 lõike 1 punktist 3¹ jäetakse välja sõnad „eeluurimiskohtuniku või“;

28) paragrahvi 72 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

“(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1, 2 ja 2¹ nimetatud isikutel ei ole õigust keelduda ütluste andmisest, kui ütluste andmisega nõustub isik, kelle huvides on saladuse hoidmise kohustus kehtestatud.”;

29) paragrahvi 74 lõige 4 tunnistatakse kehtetuks;

30) paragrahvi 89 lõikes 1, § 102 lõikes 2, § 141 lõikes 1, § 142 lõikes 2 ja § 217 lõikes 5 asendatakse sõnad „eeluurimiskohtuniku määruse või kohtumääruse“ sõnadega „kohtu määruse“;

31) paragrahvi 91 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kui käesolev seadustik ei sätesta teisiti, võib läbiotsimist toimetada prokuratuuri taotlusel kohtu määruse alusel. Kohtu määrus prokuratuuri läbiotsimistaotluse lahendamise kohta võib olla koostatud pealdisena prokuratuuri taotlusel.“;

32) paragrahvi 98 lõikes 3 asendatakse sõnad „eeluurimiskohtunik prokuratuuri taotlusel või kohus teda kohtumääruse“ sõnadega „kohus kohtueelses menetluses prokuratuuri taotlusel või kohtumenetluses prokuratuuri taotlusel või omal algatusel teda määruse“;

33) paragrahvi 102 lõike 3 teises lauses asendatakse sõnad „Prokuratuuri taotlusel võib eeluurimiskohtunik või kohus“ sõnadega „Kohus võib kohtueelses menetluses prokuratuuri taotlusel või kohtumenetluses prokuratuuri taotlusel või omal algatusel“;

34) paragrahvi 106 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

“(1) Ekspertiisimääruse põhiosas märgitakse:

1) ekspertiisiks vajalikud lähteandmed;

2) ekspertiisi määramise ja selle tagamiseks korralduste tegemise põhjendus.

(1¹) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 nimetatud põhjendused võib määruses esitamata jätta, kui ekspertiisi tagamiseks käesoleva seadustiku § 99 lõikes 1 nimetatud meetmeid ei rakendata.

(2) Ekspertiisimääruse lõpposas märgitakse:

1) määratava ekspertiisi liik eriteadmiste valdkonna järgi;

2) ekspertiisimäärust täitva eksperdi või riikliku ekspertiisiasutuse nimi;

3) kuriteosündmusega seotud ekspertiisiobjektide ning võrdlus- ja tutvumismaterjali andmed;

4) eksperdile esitatud küsimused;

5) ekspertiisi tähtaeg käesoleva seadustiku § 95 lõikes 3 sätestatud juhul.

(3) Kui ekspertiis korraldatakse riiklikus ekspertiisiasutuses, võib kooskõlastatult ekspertiisiasutuse juhiga määrata eksperdi nimeliselt. Ekspertiisimääruse alusel võib ekspertide komisjoni kuuluda ekspert, kes ei tööta riiklikus ekspertiisiasutuses.

(4) Eksperdile ei ole lubatud esitada:

1) õiguslikke ega eksperdi eriala väliseid küsimusi;

2) küsimusi, millele vastamine ei eelda eriteadmiste tuginevate järelduste tegemist.“;

35) paragrahvi 107 täiendatakse lõikega 3¹ järgmises sõnastuses:

“(3¹) Ekspertiisiaktis ei ole vaja korrata teavet, mis sisaldub ekspertiisimääruses, samuti võib menetleja nõusolekul ekspertiisiakti koostada põhiosata.”;

36) paragrahvi 107 lõikest 4 jäetakse välja sõnad „eksperdiuuringuid ega“;

37) paragrahvi 109 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

“(1) Vajaduse korral kuulatakse ekspert kohtueelses menetluses üle. Eksperti ülekuulamisel juhindutakse käesoleva seadustiku § 66 lõikest 2¹ ning §-dest 68 ja 69, arvestades käesolevast paragrahvist tulenevaid erisusi.

(2) Eksperti võib üle kuulata järgmiste asjaolude kohta:

1) tõendamiseseme asjaolud, mida ekspert on vahetult tajunud;

2) eksperti osavõtul tehtud menetlustoimingu käik;

3) eksperti pädevus, kogemused ja muud tema arvamuse usaldusväärsust mõjutavad asjaolud;

4) eksperti poolt kriminaalasjas tehtud uuringud, nende tulemused ja tema eriteadmistele tuginevad järeldused;

5) muud asjaolud, mille kohta ekspert oskab anda selgitusi oma eriteadmiste tõttu, kui see on vajalik tõendamiseseme asjaolude paremaks mõistmiseks.”;

38) paragrahvi 109¹ lõiked 3 ja 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

“(3) Õigusküsimuses võib asjatundja kaasata väljaspool Eesti Vabariiki kehtiva õiguse, rahvusvahelise õiguse või tavaõiguse väljaselgitamiseks.

(4) Asjatundja kuulatakse vajaduse korral üle eksperti ülekuulamise kohta kehtivate sätete kohaselt.”;

39) paragrahvi 109¹ lõige 5 tunnistatakse kehtetuks;

40) seadustiku 3. peatüki 9. jao pealkirjas asendatakse sõna „Dokument“ sõnadega „Dokumentaalne tõend“;

41) paragrahv 123 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

“§ 123. Dokumentaalne tõend

(1) Dokumentaalne tõend on igasugune kirjalikult, pildistamisega või video-, heli- või elektroonilise salvestusega või muu andmesalvestusega jäädvustatud dokument või muu selline teabetalletus, mis sisaldab andmeid asja lahendamiseks oluliste asjaolude kohta ja mida on võimalik taasesitada tajutaval kujul.

(2) Dokumentaalne tõend on ka uurimis- või jälitustoimingu ja kohtuistungis protokoll.

(3) Dokumentaalne tõend on asitõend, kui sellel on käesoleva seadustiku § 124 lõikes 1 loetletud tunnused.”;

42) seadustikku täiendatakse §-ga 124¹ järgmises sõnastuses:

“§ 124¹. Dokumentaalse tõendi ja asitõendi võtmine kriminaalasja juurde

(1) Dokumentaalsed tõendid ja asitõendid, mida isikud menetlejale üle annavad, võetakse kriminaalasja juurde, kui need on asjakohased ning nende päritolu, terviklikkus ja ehtsus on tuvastatavad ütlustega või muul viisil.

(2) Kui dokumentaalne tõend või asitõend antakse menetlejale üle, tuleb menetlejal võtta tarvitusele meetmed, et tõend oleks hiljem selgesti identifitseeritav ning et kriminaaltoimikust nähtuks, kellelt ja millal dokumentaalne tõend või asitõend vastu võeti ning kuidas on tuvastatav selle päritolu, terviklikkus ja ehtsus.”;

43) paragrahvi 126⁴ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Jälitustoimingu võib teha prokuratuuri või kohtu kirjalikul loal. Kohus otsustab loa andmise määrusega prokuratuuri põhjendatud taotluse alusel. Kohus vaatab prokuratuuri põhjendatud taotluse läbi viivitamata ja annab määrusega jälitustoiminguks loa või keeldub selle andmisest. Kohus võib prokuratuuri põhjendatud taotluse alusel otsustada määrusega loa andmise ka sellise jälitustoimingu tegemiseks, mille tegemiseks on käesoleva peatüki kohaselt nõutav prokuratuuri luba.“;

44) paragrahvi 126¹⁶ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Käesolevas seadustikus nimetatud alusel kohtu poolt jälitustoiminguks antud loa andmise määruse peale võib enne kriminaalasja kohtusse saatmist esitada määruskaebuse käesoleva seadustiku 15. peatükis sätestatud korras.“;

45) paragrahvid 127 ja 128 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 127. Tõkendi valimine ja kohaldamine

(1) Tõkendit või muud kriminaalmenetluse tagamise vahendit valides arvestatakse kriminaalmenetlusest või kohtuotsuse täitmisest kõrvalehoidumise, kuritegude toimepanemise jätkamise või tõendite hävitamise, muutmise ja võltsimise võimalikkust, kuriteo eest ettenähtud karistuse raskust, kahtlustatava, süüdistatava, süüdimõistetud või juriidilisest isikust kahtlustatava või süüdistatava esindaja isikut, tema tervist, perekonnaseisu ja muid tõkendi või muu kriminaalmenetluse tagamise vahendi kohaldamise seisukohalt tähtsaid asjaolusid.

(2) Tõkendi muutmisel järgitakse käesoleva seadustiku sätteid tõkendi kohaldamise kohta.

(3) Kahtlustatava või süüdistatava või juriidilisest isikust kahtlustatava või süüdistatava esindaja suhtes võib samaaegselt kohaldada mitut käesolevas peatükis sätestatud tõkendit või muud kriminaalmenetluse tagamise vahendit, välja arvatud juhul, kui see ei ole võimalik tõkendi olemusest tulenevalt.

(4) Kahtlustatava või süüdistatava või juriidilisest isikust kahtlustatava või süüdistatava esindaja suhtes, keda ei vahistata, võib iseseisvalt või koos muu tõkendiga kohaldada ka käesolevas peatükis nimetatud tõkendit, mis kohustab isikut teatud teoks või sellest hoidumiseks, juhul kui puudutatud isik või tema seaduslik esindaja on sellega nõus. Käesolevas lõikes nimetatud tõkendit kohaldab kohtueelses menetluses prokuratuur või kohtumenetluses kohus prokuratuuri taotlusel määrusega, milles on kohustuslik tegu või sellest hoidumine täpselt kirjeldatud ning millega nõustumist puudutatud isik või tema seaduslik esindaja oma allkirjaga kinnitab.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 ja käesoleva seadustiku §-des 128–128² nimetatud tõkendi kohaldamiseks koostab menetleja määruse, millele võetakse kahtlustatava või süüdistatava või juriidilisest isikust kahtlustatava või süüdistatava esindaja allkiri. Allkirja võtmisel hoiatatakse isikut, et tõkendi rikkumise korral võidakse teda trahvida või kohaldada tema suhtes raskemat tõkendit.

(6) Tõkendit rikkunud isikut võib kohus kohtueelses menetluses prokuratuuri taotlusel või kohtumenetluses kohtumenetluse poole taotlusel või enda algatusel trahvida kohtumääruse alusel.

(7) Kohtueelses menetluses ei või käesoleva paragrahvi lõikes 4 ja käesoleva seadustiku §-des 128–128² nimetatud tõkendit kohaldada kauem kui üks aasta. Kriminaalasja erilise keerukuse või mahukuse korral või kriminaalmenetluses tehtava rahvusvahelise koostööga kaasnevatel

erandlikel asjaoludel võib prokuratuur pikendada nimetatud tõkendi tähtaega kohtueelses menetluses kuni kahe aastani.

(8) Kui tõkendit kohaldatakse alaealisele kahtlustatavale või süüdistavale, ei tohi see takistada tema poolt koolikohustuse või muu seadusega alaealisele ettenähtud kohustuse täitmist või õiguse kasutamist. Juhul kui takistamist ei ole võimalik ära hoida, ei tohi tõkendi kohaldamise kestus alaealise kohustuse täitmist või õiguse kasutamist ajaliselt ülemäära piirata.

§ 128. Liikumispiirang

(1) Liikumispiirang on kahtlustatava või süüdistatava või juriidilisest isikust kahtlustatava või süüdistatava esindaja üks või mitu järgmist kohustust:

1) mitte lahkuda oma eluruumiks olevalt kinnisasjalt või korteriomandi reaalosast ning korteriomandiga seotud kinnisasja kaasomandi piiridest, välja arvatud menetleja lubatud ajal ja juhtudel;

2) mitte viibida teatud isiku läheduses või teatud kohas;

3) mitte lahkuda Eesti Vabariigi territooriumilt ja mitte viibida väljaspool Eesti Vabariigi territooriumi ilma menetleja loata;

4) mitte väljuda Schengeni liikmesriigist ja mitte viibida väljaspool Schengeni liikmesriigi territooriumi ilma menetleja loata.

(2) Kahtlustataval või süüdistataval tema elu-, töö- või äritegevuse kohas viibimise keelamine või tema leibkondsele või praegusele või endisele perekonnaliikmele lähenemise keelamine toimub käesoleva seadustiku § 141¹ lõike 1 punkti 1 või 2 alusel ning §-s 141¹ sätestatud korras.“;

46) seadustikku täiendatakse §-dega 128¹ ja 128² järgmiselt:

„§ 128¹. Suhtluspiirang

(1) Suhtluspiirang on kahtlustatava või süüdistatava või juriidilisest isikust kahtlustatava või süüdistatava esindaja kohustus mitte suhelda menetleja poolt määratud isikuga.

(2) Kahtlustataval või süüdistataval tema leibkondsega või praeguse või endise perekonnaliikmega suhtlemise keelamine toimub käesoleva seadustiku § 141¹ lõike 1 punkti 3 alusel ning §-s 141¹ sätestatud korras.

(3) Suhtluspiirangut võib kohaldada ka selliselt, et keelatakse üksnes teatud vormis või teatud sisuga suhtlemine või lubatakse üksnes teatud vormis või teatud sisuga suhtlemine.

§ 128². Tegutsemiskohustus

(1) Tegutsemiskohustus on kahtlustatava või süüdistatava või juriidilisest isikust kahtlustatava või süüdistatava esindaja üks või mitu järgmist kohustust:

1) teavitada menetlejat elukohamuutusest;

2) viibida kindlaksmääratud ajal kindlaksmääratud kohas;

3) ilmuda menetleja määratud ajavahemike järel menetleja juurde;

4) kontrollida menetleja määratud ajavahemike järel regulaarselt, kas menetleja on talle tema elektrooniliste kontaktandmete aadressil saatnud teate, teatega tutvuda ning saata menetlejale menetleja määratud tähtaja jooksul, mis ei või olla lühem kui üks ööpäev teate saatmisest, vastus teate kättesaamise ja sellega tutvumise kohta;

5) kontrollida menetleja poolt määratud ajavahemike järel regulaarselt, kas menetleja on talle tema postiaadressil saatnud teate, teatega tutvuda ning saata menetlejale menetleja määratud tähtaja jooksul, mis ei või olla lühem kui üks ööpäev teate postiaadressile kohaletoometamisest, vastus teate kättesaamise ja sellega tutvumise kohta.

(2) Enne tegutsemiskohustuse kohaldamist peab menetleja veenduma, et isik on võimeline kohustust täitma.“;

47) paragrahvi 130 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kahtlustatava või süüdistatava võib kohus vahistada määruse alusel kohtueelses menetluses prokuratuuri taotlusel ja kohtumenetluses omal algatusel või prokuratuuri taotlusel, kui ta võib kriminaalmenetlusest kõrvale hoiduda või jätkuvalt toime panna kuritegusid ning vahistamine on vältimatult vajalik.“;

48) paragrahvi 133 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohus teatab alaealise vahistamisest viivitamata tema vanemale või seaduslikule esindajale, muu isiku vahistamisest viivitamata tema soovil tema lähedasele ning töö- või õppimiskohta.“;

49) paragrahvi 134 lõikest 1 jäetakse välja sõnad „eeluurimiskohtunik või“;

50) paragrahvi 135 lõike 1 esimesest lausest jäetakse välja sõnad „Eeluurimiskohtunik või“;

51) paragrahvi 135 lõike 5 teises lauses asendatakse sõnad „eeluurimiskohtuniku juurde“ sõnadega „kohtusse“;

52) paragrahvi 135 lõiked 5¹ ja 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5¹) Kohus võib omal algatusel või prokuratuuri taotlusel koos kaitsjoni määramisega kohaldada kahtlustatava või süüdistatava suhtes muud käesolevas peatükis ettenähtud tõkendid või muud kriminaalmenetluse tagamise vahendit.

(6) Kui kahtlustatav või süüdistatav hoidub kriminaalmenetlusest kõrvale, paneb toime tahtliku kuriteo või rikub tõkendit või muud tema suhtes kohaldatud kriminaalmenetluse tagamise vahendit, kantakse kaitsjon pärast kriminaalmenetluse kulude hüvitamiseks vajaliku summa mahaarvamist kohtuotsuse või kriminaalmenetluse lõpetamise määruse alusel riigituludesse.“;

53) paragrahvid 137 ja 137¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 137. Kaitsjoni, vara arestimise ja muu hagi tagamise abinõu põhjendatuse kontroll

(1) Kahtlustatav, süüdistatav või kaitsja võib kohtule esitada taotluse kontrollida kaitsjoni, vara arestimise või käesoleva seadustiku § 141⁴ alusel kohaldatud muu tsiviilkohtumenetluse seadustiku §-s 378 sätestatud hagi tagamise abinõu põhjendatust selle kohaldamisest nelja kuu möödumisel.

(2) Kohus vaatab taotluse läbi selle saamisest alates viie päeva jooksul. Kohtusse kutsutakse prokurör ja kaitsja ning vajaduse korral isik, kellele kaitsjonit, vara arestimist või käesoleva seadustiku § 141⁴ alusel kohaldatud muud tsiviilkohtumenetluse seadustiku §-s 378 sätestatud hagi tagamise abinõu kohaldata. Uue taotluse võib esitada pärast käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tähtaja möödumist eelmise taotluse läbivaatamisest.

(2¹) Kohus võib käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud isikute osavõtu taotluse lahendamise korraldada tehnilise lahenduse abil, mis vastab käesoleva seadustiku § 69 lõike 2 punktis 1 nimetatud nõuetele.

(3) Taotluse lahendamiseks tutvub kohus kriminaaltoimikuga. Taotlus lahendatakse kohtu määrusega, mida ei saa edasi kaevata.

(3¹) Kui kohus leiab, et kautsjoni, vara arestimise või käesoleva seadustiku § 141⁴ alusel kohaldatud muu tsiviilkohtumenetluse seadustiku §-s 378 sätestatud hagi tagamise abinõu edasine kohaldamine ei ole põhjendatud, tuleb kohtu määruses märkida, kas kautsjon tagastatakse või vara arestimine või muu hagi tagamise abinõu lõpetatakse või kohaldatakse kahtlustatava või süüdistatava suhtes vahi all pidamist või muud tõkendit.

§ 137¹. Elektrooniline valve

(1) Kahtlustatava, süüdistatava või prokuratuuri taotlusel võib kohus vahistatu nõusolekul asendada vahistamise kohustusega alluda karistusseadustiku § 75¹ lõikes 1 sätestatud elektroonilisele valvele või kohaldada prokuratuuri taotlusel elektroonilist valvet vabaduses viibiva kahtlustatava või süüdistatava suhtes tema nõusolekul. Elektroonilise valve all olemise aega ei loeta eelvangistuseks või kinnipidamiseks ning seda ei arvestata karistusaja hulka.

(1¹) Kohtueelses menetluses isiku suhtes elektroonilise valve kohaldamise tähtajale kohaldatakse karistusseadustiku § 75¹ lõikes 3 sätestatud. Nimetatud tähtaja möödumisel otsustab kohus prokuratuuri taotlusel või omal algatusel edasise tõkendi kohaldamise.

(2) Kui kohus saab paragrahvis 1 nimetatud elektroonilise valve kohaldamise taotluse, teeb ta kahtlustatava või süüdistatava elukoha järgsele kriminaalhooldusametnikule ülesandeks esitada viie tööpäeva jooksul arvamus elektroonilise valve kohaldamise võimalikkuse kohta.

(3) Elektroonilist valvet kohaldatakse kohtu määrusega. Elektroonilise valve kohaldamise taotluse lahendamiseks kutsutakse või toimetatakse kohtusse kahtlustatav, süüdistatav või vahistatu, kutsutakse prokurör ning kahtlustatava, süüdistatava või vahistatu taotlusel kaitsja ning kuulatakse ära nende arvamus.

(4) Kohus võib korraldada käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud isikute osavõtu elektroonilise valve kohaldamise taotluse lahendamisest tehnilise lahenduse abil, mis vastab käesoleva seadustiku § 69 lõike 2 punktis 1 nimetatud nõuetele.

(5) Enne elektroonilise valve kohaldamise üle otsustamist tutvustab kohus kriminaalhooldaja arvamust kahtlustatava või süüdistatava elukohas elektroonilise valve kohaldamise võimalikkuse kohta.

(6) Vahi all viibiv kahtlustatav või süüdistatav vabastatakse vahi alt ning talle kohaldatakse elektroonilist valvet pärast määruskaebuse esitamise tähtaja möödumist või kõrgema astme kohtu määruse jõustumist.

(7) Kui kahtlustatav või süüdistatav, kelle vahistamine on asendatud elektroonilise valvega, ei allu elektroonilisele valvele, asendab kohus oma määrusega kriminaalhooldusametniku ettekande alusel elektroonilise valve vahistamisega.

(8) Kohtueelses menetluses elektroonilise valve kohaldamisele või kohaldamisest keeldumisele ja valve kohaldamise põhjendatuse kontrollile kohaldatakse käesolevas seadustikus kautsjoni kohta sätestatud.“;

54) paragrahvi 138 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Menetleja kutsel ilmumata jäänud väljakutsutut trahvib kohus kohtueelses menetluses prokuratuuri taotlusel ja kohtumenetluses prokuratuuri taotlusel või omal algatusel kohtumääruse alusel või kohaldab talle kuni viis päeva aresti.“;

55) paragrahvi 141¹ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kannatanu eraelu ja muude isikuõiguste kaitseks võib prokuratuuri taotlusel ja kohtu määruse alusel isikuvastases või alaealise vastu toime pandud kuriteos kahtlustataval või süüdistataval keelata:

1) viibimise tema elu-, töö- või äritegevuse kohas;

- 2) lähenemise tema leibkondsele või praegusele või endisele perekonnaliikmele;
- 3) suhtlemise tema leibkondsega või praeguse või endise perekonnaliikmega.“;

56) paragrahvi 141¹ täiendatakse lõigetega 1²–1⁴ järgmises sõnastuses:

„(1²) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 3 sätestatud keeldu võib kohaldada ka selliselt, et keelatakse üksnes teatud vormis või teatud sisuga suhtlemine või lubatakse üksnes teatud vormis või teatud sisuga suhtlemine.

(1³) Edasilükkamatul juhul võib käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud lähenemiskeelu kehtestada prokuratuuri määrusega. Sellisel juhul teatab prokuratuur lähenemiskeelu kehtestamisest kahe tööpäeva jooksul kohtule, kes otsustab lähenemiskeelu lubatavaks tunnistamise.

(1⁴) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud ajutise lähenemiskeelu kohaldamise määrus ning lõikes 1³ sätestatud lähenemiskeelu lubatavaks tunnistamise määrus võivad olla koostatud pealdisena prokuratuuri taotlusel või määrusel.“;

57) paragrahvi 141¹ lõiked 3 ja 3¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Ajutise lähenemiskeelu kohaldamise määruste tegemiseks või käesoleva paragrahvi lõikes 1³ nimetatud prokuratuuri määruse lubatavaks tunnistamisel tutvub kohus kriminaaltoimikuga ja küsitleb kahtlustatavat või süüdistatavat ja vajaduse korral kannatanut ajutise lähenemiskeelu taotluse põhjendatuse selgitamiseks. Kohtuniku juurde kutsutakse ka prokurör ja kahtlustatava või süüdistatava taotlusel kaitsja ning kuulatakse nende arvamust.

(3¹) Kohus võib käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud isikute osavõtu lähenemiskeelu kohaldamise taotluse lahendamise korraldada tehnilise lahenduse abil, mis vastab käesoleva seadustiku § 69 lõike 2 punktis 1 nimetatud nõuetele.“;

58) paragrahvi 141¹ lõike 6 teisest lausest ja § 141² lõikest 2¹ jäetakse välja sõnad „Eeluurimiskohtunik või“;

59) paragrahvi 141² lõike 1 esimesest lausest jäetakse välja sõnad „eeluurimiskohtunikule või“;

60) paragrahvi 141² lõike 2 esimene ja teine lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kohus vaatab taotluse läbi selle saamisest alates viie päeva jooksul. Kohtusse kutsutakse prokurör, kahtlustatav või süüdistatav ning kahtlustatava või süüdistatava taotlusel kaitsja.“;

61) paragrahvi 141³ lõikest 1 jäetakse välja sõnad „eeluurimiskohtunik või“;

62) paragrahvi 141³ lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Ajutise lähenemiskeelu tingimuste muutmise või tühistamise määruste tegemiseks tutvub kohus kriminaaltoimikuga ja küsitleb kahtlustatavat või süüdistatavat ja kannatanut taotluse põhjendatuse selgitamiseks. Kohtusse kutsutakse prokurör, kannatanu, kahtlustatav või süüdistatav ning kahtlustatava või süüdistatava taotlusel kaitsja.“;

63) seadustikku täiendatakse §-dega 141⁵ ja 141⁶ järgmiselt:

„§ 141⁵. Juriidilise isiku jagunemise, ühinemise ja likvideerimise keeld

- (1) Kahtlustatavast ja süüdistatavast juriidilisel isikul on keelatud jagunemine, ühinemine ja likvideerimine kriminaalmenetluse ajal.
- (2) Prokuratuur teavitab Tartu maakohtu registriosakonda juriidilise isiku jagunemise, ühinemise ja likvideerimise keelust. Kui juriidilise isiku suhtes kriminaalmenetlus lõpetatakse või kui kriminaalasjas on jõustunud kohtuotsus, teavitab prokuratuur Tartu maakohtu registriosakonda kohe jagunemise, tühistamise ja likvideerimise keelu lõppemisest.
- (3) Prokuratuuri määruse alusel võib põhjendatud juhul lubada kriminaalmenetluse ajal juriidilise isiku jagunemist, ühinemist või likvideerimist.

§ 141⁶. Juriidilise isiku tehingu tegemise keeld

- (1) Juriidilise isiku suhtes kriminaalmenetluse läbiviimise tagamiseks võib prokuratuuri taotlusel kohtumääruse alusel keelata juriidilisel isikul teatud tehingute tegemise.
- (2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud keeldu rikkuv tehing on tühine.
- (3) Edasilükkamatul juhul võib juriidilisel isikul teatud tehingute tegemise keelata kohtu loata prokuratuuri määruse alusel. Kohtule tuleb tehingu tegemise keelust teatada keelamisest 24 tunni jooksul ning kohus otsustab loa andmise või sellest keeldumise viivitamata. Kui kohus keeldub loa andmisest, teavitab prokuratuur Tartu maakohtu registriosakonda kohe keelu tühisusest.
- (4) Juriidilise isiku tehingu tegemise keelu määrust tutvustatakse viivitamata juriidilise isiku esindajale ja selle kohta võetakse temalt määrusele allkiri. Kui allkirja võtmine ei ole võimalik, siis edastatakse määrus juriidilise isiku esindajale.
- (5) Juriidilise isiku tehingu tegemise keelu kohta äriregistrisse või mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrisse märke kandmiseks edastab prokuratuur määruse ärakirja Tartu maakohtu registriosakonnale.
- (6) Kui juriidilise isiku tehingu tegemise keelu alus langeb ära, tühistab kohus keelu määrusega. Vastava kohtu määruse ärakirja edastab prokuratuur Tartu maakohtu registriosakonnale.“;

64) paragrahvi 143¹ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kui on piisav alus oletada, et vahistuses või vangistuses viibiv või aresti kandev kahtlustatav või süüdistatav võib oma tegevusega oluliselt kahjustada kriminaalmenetluse läbiviimist, võib prokuratuur või kohus teha määruse kahtlustatava või süüdistatava:

- 1) hoidmiseks ööpäev läbi lukustatud kambris, välja arvatud aeg, kui vahistatu töötab või õpib;
- 2) ümberpaigutamiseks;
- 3) lühiajalise või pikaajalise kokkusaamise õiguse piiramiseks või keelamiseks;
- 4) kirjavahetuse ja telefoni kasutamise õiguse piiramiseks või keelamiseks;
- 5) lühiajalise väljasõidu õiguse piiramiseks või keelamiseks;
- 6) lühiajalise väljaviimise või vabastamise õiguse piiramiseks või keelamiseks;
- 7) teiste vahistatute ja vangistust või aresti kandvate isikutega suhtlemise piiramiseks või keelamiseks.“;

65) paragrahvi 145 lõiget 1 täiendatakse punktiga 1³ järgmises sõnastuses:

“1³) käesolevas seadustikus sätestatud juhul tehtud ekspertiisimäärus, milles põhjendusi ei esitata;”;

66) paragrahvi 145 lõiget 5 täiendatakse teise ja kolmanda lausega järgmises sõnastuses:

„Määrus koostatakse ja allkirjastatakse digitaalselt, välja arvatud juhul, kui see ei ole määruse koostajast sõltumatul põhjusel võimalik. Paberil koostatud määrus skaneeritakse ning salvestatakse viivitamata e-toimiku süsteemi.“;

67) paragrahvi 146 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

“(1) Uurimis- ja muu menetlustoimingu tingimusi, käiku ja tulemusi kajastav protokoll koostatakse digitaalselt, välja arvatud juhul, kui see ei ole määruse koostajast sõltumatul põhjusel võimalik. Vajaduse korral kasutatakse selleks protokollijat.”;

68) paragrahvi 146 täiendatakse lõikega 9 järgmises sõnastuses:

“(9) Kui läbiotsimise, ütluste olustikuga seostamise, uurimiseksperimendi, vaatluse või äratundmiseks esitamise käik talletatakse täies ulatuses videosalvestamise teel, koostatakse selle toimingu kohta protokoll, mille põhiosas märgitakse vaid toimingu tulemused. Toimingu käigust kirjeldatakse üksnes osa, milles tõendamiseks oluline teave ei ole salvestiselt tajutav või mille protokollimist peab menetleja otstarbekaks.”;

69) paragrahv 155 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 155. Kohtuistungil salvestamine ja protokollil koostamine

(1) Kohtuistungil helisalvestatakse. Kohus võib kohtuistungil või selle osa ka videosalvestada. Kohtuistungil võib jätta erandjuhul salvestamata, kui enne istungit või istungi käigus ilmneb, et salvestamine on tehniliselt võimatu, ning kui kohus on veendunud, et istungi läbiviimine salvestamiseta on otstarbekas ja kohtumenetluse poolte huvidega kooskõlas.

(2) Kohus koostab kohtuistungil protokollil viisil, mis võimaldab kohtuistungil helisalvestist kuulata. Protokollil kantakse käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud andmed ning märged, mis viitab helisalvestise vastavale osale.

(3) Kohtuistungil protokollil kantakse märged järgmiste andmete kohta:

- 1) istungi kuupäev ja koht ning istungi algus- ja lõpuaeg;
- 2) kohtu nimetus ja kohtukoosseis;
- 3) kohtumenetluse poolte ning kohtuistungil sekretäri, tõlgi ja eksperdi nimed;
- 4) arutatava kriminaalasja nimetus;
- 5) kohtutoimingute nimetused ajalisel järjestuses;
- 6) ristküsitlusel kohtumenetluse poole esitatud küsimuste ja ülekuulutatava ütluse põhisisu;
- 7) avaldused ja taotlused ning nende lahendused;
- 8) kohtuistungil tehtud määruste nimetused;
- 9) kohtuvaidluses poolte esitatud taotlused;
- 10) süüdistatava viimases sõnas esitatud taotlus;
- 11) kohtuotsuse või -määruse tegemine nõupidamistoas;
- 12) kohtuotsuse või -määruse kuulutamine ning edasikaebamise korra ja tähtaja selgitamine.

(4) Kui lihtmenetluses ja kohtulahendi täitmise asjas toimuv kohtuistung on heli- või videosalvestatud, siis kohtuistungil protokollil ei koostata.

(5) Kohtuistungil protokollil ja helisalvestis registreeritakse viivitamata e-toimiku süsteemis.

(6) Kohtuistungil heli- või videosalvestis on kohtuistungil protokollil lahutamatuks lisaks. Kui protokollil kajastatu on vastuolus salvestisega, siis tuginetakse salvestisele.

(7) Kohtuistungil helisalvestamisele ja käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud viisil protokollil koostamisele ning kohtuistungil protokollil ja helisalvestise kohtumenetluse pooltele kättesaadavaks tegemisele esitatavad nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“;

70) paragrahv 156 tunnistatakse kehtetuks;

71) paragrahv 156¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 156¹. Kohtuistungi salvestise ja protokollide kättesaadavaks tegemine

(1) Kohus teeb kohtuistungi salvestise ja protokollide kohtumenetluse pooltele kättesaadavaks viivitamata e-toimiku süsteemi kaudu.

(2) Salvestise võib kohtumenetluse poole taotlusel väljastada ka muul viisil elektrooniliselt või võimaldada seda kuulata kohtus. Kinnipidamisasutuses viibival kohtumenetluse poolel on õigus salvestist kuulata kinnipidamisasutuses.

(3) Osaliselt või täielikult kinniseks kuulutatud kohtuistungi salvestise ja protokollide teeb kohus kohtumenetluse pooltele kättesaadavaks vaid juhul, kui sellega ei seata ohtu käesoleva seadustiku § 12 lõikes 1 nimetatud huve. Kinnise istungi salvestise ja protokolliga võimaldab kohus kohtumenetluse poolel tutvuda kohtus.

(4) Asja menetleva kohtuniku loal võib osaliselt või täielikult kinniseks kuulutatud kohtuistungi salvestise ja protokollide teha kohtumenetluse poolele kättesaadavaks ka käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud viisil.“;

72) paragrahvid 160¹ ja 160² muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 160¹. Kriminaaltoimik ja kohtutoimik

(1) Kriminaaltoimik on kriminaalasja kohtueelses menetluses kogutud dokumentide kogum.

(2) Kohtutoimik on kriminaalasja kohtumenetluses kogutud dokumentide kogum.

(3) Kriminaaltoimikut ja kohtutoimikut peetakse digitaalselt e-toimiku süsteemis.

(4) Paber kandjal algdokument skaneeritakse ja salvestatakse e-toimiku süsteemis asjakohase menetluse juures. E-toimiku süsteemi salvestatud dokument asendab paber kandjal algdokumenti. Õiguslik tähendus on e-toimiku süsteemi salvestatud dokumendil.

(5) E-toimiku süsteemi salvestatud skaneeritud dokumendi paber kandjal algdokument säilitatakse menetleja juures, kes selle toimikusse salvestas, välja arvatud juhul, kui see kuulub tagastamisele. Nimetatud dokumendiga tutvumise õigus on samal alusel ja korras isikul, kellel on salvestatud dokumendiga või kriminaal- või kohtutoimikuga tutvumise õigus e-toimiku süsteemis. Dokumendiga tutvutakse selle menetleja teenistusruumis, kelle juures seda hoitakse. Kohus või prokuratuur võib käesolevas lõikes nimetatud dokumendi tutvumiseks välja nõuda.

(6) Kui toimiku digitaalne pidamine on selleks vajalike tehnosüsteemide mittetoimimise või muu erandliku asjaolu tõttu võimatu, peetakse toimikut või selle osa paber kandjal, sealhulgas masina- või käekirjas. Erandliku asjaolu möödumisel tuleb paber kandjal peetud toimik või selle osaks olev dokument viivitamata lisada käesoleva paragrahvi lõike 4 kohaselt e-toimiku süsteemi.

(7) Kui tulenevalt toimingute tegemise asukohast või menetlustoimingu protokollimise või dokumendi koostamise kiireloomulisusest ei ole seda ajutiselt võimalik teha digitaalselt, samuti juhul kui menetlustoimingu osaleval isikul ei ole võimalik tema poolt allkirjastamisele kuuluvat dokumenti allkirjastada digitaalselt, võib esitada dokumendi e-toimiku süsteemi lisamiseks paber kandjal käesoleva paragrahvi lõike 4 kohaselt, sealhulgas masina- või käekirjas.

(8) Kriminaaltoimiku ja kohtutoimiku pidamise korra, tehnilised nõuded digitaalse kohtutoimiku pidamisele ja sellega tutvumisele, samuti elektrooniliste dokumentide säilitamisele kehtestab valdkonna eest vastutava minister määrusega.

§ 160². Teabevahetus kriminaalmenetluses

(1) Teabevahetus kriminaalmenetluses on käesolevas seadustikus ettenähtud toimiku või selle osaks oleva või saava kutse, teate, dokumendi, teabetalletuse või muude andmete edastamine, saatmine, andmine, kättetoimetamine, tutvustamine, tagastamine ja mis tahes muu toiming, mis on vajalik menetluseks vajaliku mittesuulise teabe edastamiseks, ning sellise teabe vastuvõtmine.

(2) Kui käesolevas seadustikus ei ole sätestatud teisiti, toimub teabevahetus kriminaalmenetluses e-toimiku süsteemi kaudu. Menetlejale e-toimiku süsteemi vahendusega edastatud digitaalse dokumendi ja mittedigitaalselt esitatud dokumendi skaneeringu salvestab menetleja e-toimiku süsteemi.

(3) Menetleja, kaitsja, notar, kohtutäitur, pankrotihaldur, riiklik ekspertiisiasutus, kriminaalhooldaja, vangla, riigiasutus või riigi hallatav asutus ning avalik-õiguslik juriidiline isik esitavad ning võtavad kriminaalmenetluses dokumente vastu e-toimiku süsteemi kaudu, välja arvatud seaduses sätestatud juhul või kui e-toimiku süsteemi kasutamine ei ole tehniliselt võimalik.

(4) Tunnistaja, kannatanu, kahtlustatav, süüdistatav, ekspert, asjatundja ning muu menetlusosaline esitavad ning võtavad kriminaalmenetluses dokumente vastu e-toimiku kaudu või väljaspool e-toimiku süsteemi elektrooniliselt, välja arvatud juhul kui see oleks tema jaoks raskendatud.

(5) E-toimiku süsteemi kaudu kättesaadavaks tehtud teave loetakse kättetoimetatuks, kui saaja avab selle infosüsteemis või kinnitab infosüsteemis selle vastuvõtmist dokumenti avamata, samuti siis, kui seda teeb muu isik, kellel saaja võimaldab infosüsteemis dokumente näha. E-toimiku süsteemi vahendusega isiku elektrooniliste kontaktandmete aadressil saadetud teave loetakse kättetoimetatuks juhul, kui isik on selle kohta saatnud kinnituse.“;

73) paragrahv 160⁴ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 160⁴. Väljakirjutuste tegemine ning väljatrüki ja koopia saamine

(1) Kui isikul on käesoleva seadustiku alusel õigus tutvuda menetlusdokumendiga, võimaldatakse talle dokumendiga tutvumine e-toimiku süsteemis, võimalus teha sellest väljakirjutusi ja saada tasu eest selle väljatrükk või koopia, kui käesolevas seadustikus ei ole sätestatud teisiti.

(2) Kriminaalmenetluse huvides võib prokuratuur motiveeritud määrusega teatud ajaks väljakirjutuste tegemise ja väljatrüki või koopia saamise õigust piirata.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud väljatrüki või koopia eest tasutakse riigilõivu riigilõivuseaduse § 61 lõikes 1 sätestatud määras.“;

74) paragrahv 171 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 171. Menetlustähtaja arvestamine

(1) Menetlustähtaeg on kindlaks määratud ajavahemik, millega on kriminaalmenetluses seotud õiguslikud tagajärjed. Menetlustähtaeg määratakse aastate, kuude, nädalate, päevade, tundide või väiksemate ajaühikute või sündmusega. Tähtpäev on tähtaja viimane päev. Kui tähtpäeva saabumine on määratud päevast väiksemates ajaühikutes arvutatava tähtajaga, saabub tähtpäev vastava ajaühiku saabumisel. Kui tähtpäeva saabumine on määratud teatud kuupäeva, kellaaja või sündmuse toimumisega, saabub tähtpäev sellel kuupäeval, kellaajal või sündmuse toimumisel.

(2) Päevades arvestatav tähtaeg lõpeb ajavahemiku viimasel päeval. Päevades või väiksemates ajaühikutes arvestatava tähtaja, välja arvatud isiku kahtlustatavana kinnipidamise,

jälitustoimingu loa kehtivuse või kriminaalmenetluse tagamise vahendi kohaldamise tähtaja kulgemise hulka ei arvata seda päeva või muud ajaühikut, millest loetakse tähtaja algust.

(3) Nädalates arvutatav tähtaeg lõpeb viimase nädala vastaval päeval. Kuudes arvestatav tähtaeg lõpeb viimase kuu vastaval päeval. Aastates arvestatav tähtaeg lõpeb viimase aasta vastaval kuul ja päeval. Vastav päev käesoleva lõike tähenduses on tähtaja viimase nädala või kuu see kuupäev, mis kannab sama numbrit tähtaja algust kindlaksmäärava sündmuse toimumise kuupäevaga või kalendripäevaga, millega seadus seob tähtaja alguse. Kui kuudes või aastates arvutatava tähtaja lõpp langeb kalendrikuule, milles vastavat kuupäeva ei ole, lõpeb tähtaeg selle kuu viimasel päeval.

(4) Kriminaalmenetluse tagamise vahendi kohaldamise tähtaeg, mida arvestatakse nädalates, kuudes või aastates, lõpeb käesoleva paragrahvi kolmanda lõike alusel arvestatud tähtpäevale eelneval päeval.

(5) Päevades või suuremates ajaühikutes arvutatav tähtaeg möödub tähtpäeval kell 24.00, kui seaduses ei ole sätestatud või menetleja ei määra §-s 171¹ nimetatud juhul teist kellaega. Jälitustoimingu loa kehtivus lõpeb selle tähtpäeval minut aega enne jälitustoimingu loa kehtivuse algusele vastavat kellaega. Kui menetlusosaline või muu isik, kes ei ole menetleja, peab tegema menetlustoimingu menetleja ruumides, loetakse tähtaja lõpuks menetleja asutuse tööaja lõpp tähtpäeva saabumise päeval.

(6) Kui päevades või suuremates ajaühikutes arvestatava tähtaja lõpp langeb puhkepäevale, loetakse tähtpäev saabunuks puhkepäevale järgneval esimesel tööpäeval. Seda ei kohaldata tähtaegadele, mille eesmärk on piirata menetlustoimingu põhiõigusi riivavat mõju.

(7) Avaldus loetakse tähtajal esitatuks, kui see on postitatud või üldkasutatava tehnilise sidekanali kaudu edastatud enne tähtaja möödumist. Vanglas või muus kinnises asutuses viibiva isiku avaldus loetakse menetlejale õigel ajal esitatuks, kui see on tähtpäeval üle antud asjakohasele asutusele. Asutus edastab avalduse menetlejale viivitamata.

(8) Kui kohtumenetluse poole saadetud dokument saabus kohtualluvuselt või kohtuastmelt ebaõigesse kohtusse, saadetakse see edasi õigele kohtule. Menetlustoimingu tegemiseks ettenähtud tähtaeg loetakse sel juhul järgituks, kui dokument jõudis ebaõigesse kohtusse õigel ajal.“;

75) seadustikku täiendatakse §-ga 171¹ järgmises sõnastuses:

„171¹. Menetleja määratava menetlustähtaja arvestamise erisused

(1) Menetleja määratud tähtaja kulgemine algab päevast, mis järgneb päevale, mil isik sai teada või pidi teada saama menetlusdokumendist, milles on tähtaeg määratud, kui tähtaja määramisel ei ole ette nähtud teisti.

(2) Menetleja võib enda määratud menetlustähtaega põhistatud avalduse alusel või omal algatusel mõjuval põhjusel pikendada.“;

76) paragrahv 172 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 172. Seaduses sätestatud menetlustähtaja ennistamine

(1) Kui menetlusosaline, menetlusväline isik või kohtumenetluse pool lasi mööda seaduses sätestatud menetlustähtaja, ennistab menetleja tähtaja selle menetlussubjekti avalduse alusel, kui avaldaja ei saanud tähtaega järgida mõjuval põhjusel.

(2) Tähtaja ennistamist võib taotleda 14 päeva jooksul pärast menetlustähtajast kinnipidamist takistanud mõjuva põhjuse äralangemist.

(3) Tähtaja ennistamise avalduses märgitakse tähtaja ennistamise aluseks olevad asjaolud ja nende põhistus. Avaldus esitatakse uurimisasutusele, prokuratuurile või kohtule, kes kriminaalasja menetleb.

(4) Samal ajal tähtaja ennistamise avalduse esitamisega tuleb teha menetlustoiming, mille tegemiseks tähtaja ennistamist taotletakse.

(5) Tähtaja ennistamise taotluse lahendab menetleja määrusega.“;

77) seadustikku täiendatakse §-ga 172¹ järgmises sõnastuses:

„§ 172¹. Menetlustoimingu õigeaegse tegemata jätmise tagajärjed

Kui menetlustoiming jääb õigel ajal tegemata, ei ole menetlusosalisel, menetlusvälisel isikul või kohtumenetluse poolel õigust menetlustoimingut hiljem teha, kui menetleja seaduses sätestatud tähtaega ei ennista või ei pikenda enda määratud tähtaega. See kehtib sõltumata sellest, kas menetlusosalist, menetlusvälist isikut või kohtumenetluse poolt oli sellise tagajärje eest eelnevalt hoiatatud.“;

78) paragrahvi 176 lõiget 1 täiendatakse punktiga 3 järgmises sõnastuses:

„3) tagaotsimisega seotud kulud.“;

79) seadustikku täiendatakse §-ga 181¹ järgmises sõnastuses:

„§ 181¹. Menetluskulude hüvitamine osaliselt süüdimõistva kohtuotsuse korral

Osaliselt süüdimõistva otsuse korral kannavad süüdimõistetu ja riik menetluskulud võrdsetes osades, kui kohus ei jaota menetluskulusid võrdeliselt süüdimõistmise ulatusega või ei jäta menetluskulusid täielikult või osaliselt riigi kanda või selle süüdimõistetu kanda, kellel menetluskulud tekkisid. Seejuures arvestatakse käesoleva seadustiku §-s 182 sätestatud erandeid.“;

80) paragrahvi 185 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Apellatsiooni osalise rahuldamise korral kannavad isik, kelle huvides appellatsioon on esitatud, ja riik menetluskulud võrdsetes osades, kui kohus ei jaota menetluskulusid võrdeliselt appellatsiooni rahuldamise ulatusega või ei jäta menetluskulusid täielikult või osaliselt riigi kanda või selle isiku kanda, kelle huvides appellatsioon on esitatud ja kellel menetluskulud tekkisid.“;

81) paragrahvi 186 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Kassatsiooni osalise rahuldamise korral kannavad isik, kelle huvides kassatsioon on esitatud, ja riik menetluskulud võrdsetes osades, kui kohus ei jaota menetluskulusid võrdeliselt kassatsiooni rahuldamise ulatusega või ei jäta menetluskulusid täielikult või osaliselt riigi kanda või selle isiku kanda, kelle huvides kassatsioon on esitatud ja kellel menetluskulud tekkisid.“;

82) paragrahvi 187 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Määruskaebuse lahendamise menetluses kohtumääruse tühistamise korral kannab menetluskulud riik.

(2) Kui määruskaebust ei rahuldata, jäävad menetluskulud isiku kanda, kelle huvides määruskaebus on esitatud.

(3) Määruskaebuse osalise rahuldamise korral kannavad isik, kelle huvides määruskaebus on esitatud, ja riik menetluskulud võrdsetes osades, kui kohus ei jaota menetluskulusid võrdeliselt

määruskaebuse rahuldamise ulatusega või ei jäta menetluskulusid täielikult või osaliselt riigi kanda või isiku kanda, kelle huvides määruskaebus on esitatud ja kellel menetluskulud tekkisid. (4) Kui täielikult või osaliselt rahuldamata jäetud määruskaebus on esitatud kahtlustatava, süüdistatava või kolmanda isiku huvides, otsustatakse määruskaebuse lahendamise menetluses tekkinud menetluskulu hüvitamiseks kohustatud isik kriminaalasjas lõpplahendi tegemisel, juhindudes käesoleva seadustiku §-des 180–184, 187¹ ja 188 sätestatust.“;

83) paragrahvi 195 lõikes 4 asendatakse arv „20“ arvuga „30“;

84) paragrahvi 198 lõikes 1 asendatakse sõna „kümne“ arvuga „30“;

85) paragrahvi 198 lõige 1¹ tunnistatakse kehtetuks;

86) paragrahvi 198 täiendatakse lõikega 1² järgmises sõnastuses:

„(1²) Kriminaalmenetluse alustamata jätmise teates võib uurimisasutus või prokuratuur jätta põhjenduse esitamata, märkides kannatanu õiguse esitada kümne päeva jooksul alates teate saamisest menetlejale taotlus põhistatud teate saamiseks. Viieteistkümne päeva jooksul taotluse saamisest koostab menetleja põhistatud teate.“;

87) paragrahvi 199 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Kriminaalmenetluse võib jätta alustamata:

- 1) Riigiprokuratuuri määrusega teise astme kuriteos, kui kuriteo aegumistähtjani on jäänud vähem kui kuus kuud ja on ilmne, et kriminaalasjas tõendite kogumise ja asjaolude tuvastamise keerukust arvesse võttes möödub kuriteo aegumistähtaeg kriminaalmenetluse kestel;
- 2) käesoleva seadustiku § 203¹ lõike 1 esimeses lauses sätestatud tingimustel, kui kahtlustatav või süüdistatav ja kannatanu on leppinud ilma, et oleks vaja kohaldada käesoleva seadustiku §-s 203² sätestatud lepitusmenetlust.“;

88) paragrahvi 199 lõike 3 punkti 1 täiendatakse pärast tekstiosa „2 ja 3“ tekstiosaga „või lõike 2¹ punktis 1“;

89) paragrahvi 202 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kui kriminaalmenetluse ese on teise astme kuritegu ja selles kahtlustatava või süüdistatava isiku süü ei ole suur ning kui kriminaalmenetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi, võib prokuratuur kahtlustatava või süüdistatava nõusolekul taotleda, et kohus kriminaalmenetluse lõpetaks. Kohtul on kriminaalmenetluse lõpetamise õigus ka omal algatusel käesolevas seaduses sätestatud juhtudel.“;

90) paragrahvi 202 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Ilma kahtlustatava või süüdistatava süüle viitamata ja talle kohustusi panemata võib prokuratuur ilma kahtlustatava või süüdistatava nõusolekuta taotleda, et kohus käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tingimustel kriminaalmenetluse lõpetaks. Kohtul on kriminaalmenetluse lõpetamise õigus ka omal algatusel käesolevas seaduses sätestatud juhtudel.“;

91) paragrahvi 202 lõiget 7 täiendatakse pärast tekstiosa „1 ja 2“ tekstiosaga „või 1¹“;

92) paragrahvi 203² lõikest 1 jäetakse välja tekstiosa „käesoleva seadustiku § 203¹ lõikes 1 sätestatud alustel“;

93) paragrahvi 207 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kannatanu võib esitada kaebuse Riigiprokuratuurile kriminaalmenetluse alustamata jätmise või lõpetamise peale.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kaebuse võib esitada kriminaalmenetluse alustamata jätmise teate saamisest või põhistatud kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia saamisest alates 30 päeva jooksul.

(3) Riigiprokuratuur lahendab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kaebuse selle saamisest alates 30 päeva jooksul.

(4) Riigiprokuratuur koostab kaebuse rahuldamata jätmise kohta põhistatud määruse ning saadab selle koopia kaebuse esitajale.”;

94) paragrahvi 208 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kui käesoleva seadustiku § 207 lõikes 1 nimetatud kaebus või taotlus kriminaalmenetluse lõpetamiseks käesoleva seadustiku §-s 205² nimetatud alusel on Riigiprokuratuuri määrusega jäetud rahuldamata, võib kaebuse või taotluse esitanud isik määruse advokaadi vahendusel vaidlustada ringkonnakohtus määruse koopia saamisest alates 30 päeva jooksul.”;

95) paragrahvi 208 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kaebetähtaeg peatub riigi õigusabi taotluse esitamisega. Sellisel juhul hakkab kaebetähtaeg uuesti kulgema riigi õigusabi taotluse lahendamise määruse kättetoimetamisest kaitsjale või riigi õigusabi andmisest keeldumisest.”;

96) paragrahvi 208 lõikes 3 asendatakse tekstiosa „kohtulikku arutamist ette valmistades käesoleva seadustiku §-st 326” tekstiosaga „lähivaatamisel käesoleva seadustiku §-st 390”;

97) paragrahvi 208 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud kaebuse lahendab ringkonnakohtu kohtunik ainuisikuliselt kaebuse saamisest alates 30 päeva jooksul. Enne otsustamist on tal õigus:

1) nõuda kriminaaltoimiku materjale;

2) anda Riigiprokuratuurile korraldusi täiendavateks menetlustoiminguteks;

3) nõuda kaebuse esitajalt ja Riigiprokuratuurilt seisukohti kohtu esitatud küsimustes.”;

98) paragrahvi 208 lõike 5 punkti 2 täiendatakse pärast sõnu „menetluskulude väljamõistmine” tekstiosaga „, arvestades käesoleva seadustiku §-s 187 sätestatud”;

99) paragrahvi 208 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(6) Kui kohus leiab, et kriminaalmenetluse alustamiseks või jätkamiseks on alust, tühistab ta Riigiprokuratuuri määruse ja:

1) kohustab Riigiprokuratuuri alustama või jätkama kriminaalmenetlust;

2) annab Riigiprokuratuurile korraldusi täiendavateks menetlustoiminguteks;

3) teeb otsustuse menetluskulude kohta, arvestades käesoleva seadustiku §-s 187 sätestatud.”;

100) paragrahvi 209 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kui kriminaalmenetlus lõpetatakse käesoleva seadustiku §-des 200–205² sätestatud alustel, kriminaaltoimik arhiivitakse. Kriminaaltoimikusse lisatud paber kandjal algdokument säilitatakse ja arhiivitakse samaks tähtjaks, mis on ette nähtud kriminaaltoimikule.“;

101) paragrahvi 210 lõiget 1 täiendatakse punktiga 6 järgmises sõnastuses:

„6) võimaldada kriminaaltoimiku ja kohtutoimiku digitaalset pidamist.“;

102) paragrahvi 216 lõiget 2 täiendatakse punktiga 4 järgmises sõnastuses:

„4) isiku suhtes lõpetatakse kriminaalmenetlus käesoleva seadustiku §-des 202 või 203 sätestatud alustel.“

103) paragrahvi 217 lõikes 8 asendatakse sõnad „eeluurimiskohtuniku juurde“ sõnaga „kohtusse“;

104) paragrahvi 227 täiendatakse lõikega 6 järgmises sõnastuses:

“(6) Kui kaitsja soovib kohtule esitada asjatundja tehtud uuringutel põhinevaid ütlusi või kirjalikku arvamust, mis ei ole kriminaaltoimikus, tuleb kaitsjal koos kaitseakti koopiaga või esimesel võimalusel saata prokuratuurile koopia asjatundja kirjalikust arvamusest või kirjalik kokkuvõte, millest nähtub asjatundja erialane pädevus, tema tehtud uuringute aluseks olnud materjalid, uuringute kirjeldus ja tulemused ning asjatundja järeldused.”;

105) paragrahvi 230 lõikes 1 asendatakse sõnad „maakohtu eeluurimiskohtunikule” sõnaga „maakohtule”;

106) paragrahvi 230 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kaebuse võib esitada kümne päeva jooksul alates vaidlustatava määruse kättesaamise päevast.“;

107) paragrahvi 238 lõike 1 punkti 3 täiendatakse pärast sõnu „loetletud alused” tekstiosaga „, sүүidistatava nõusolekul käesoleva seadustiku § 202 lõike 1 alusel või omal algatusel käesoleva seadustiku § 202 lõike 1¹ alusel”;

108) paragrahvi 253 punkti 2 täiendatakse pärast sõnu „sätestatud alused” tekstiosaga „, sүүidistatava nõusolekul käesoleva seadustiku § 202 lõike 1 alusel või omal algatusel käesoleva seadustiku § 202 lõike 1¹ alusel”;

109) paragrahvi 256² täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

“(1¹) Kui menetlustoimingute kohta on koostatud eraldi menetlusdokumendid, ei ole kiirmenetluses protokoll viija koostada.”;

110) paragrahvi 257¹ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kui esineb mõni käesoleva seadustiku §-s 258 nimetatud alus, korraldab kohus enne kohtuliku arutamise algust korralduslike küsimuste lahendamiseks eelistungi.“;

111) paragrahvi 266 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohtuistungit juhib kohtunik, tagades ausa kohtumenetluse põhimõtete järgimise ja menetlusosaliste õiguste kaitse. Kohtunik ei luba menetlusosalistel kohut eksitada ega menetlusõigusi kuritarvitada. Käesoleva seadustiku § 18 lõikes 1 nimetatud kriminaalasjades juhib istungit eesistuja.“;

112) paragrahvi 274 täiendatakse lõikega 7 järgmises sõnastuses:

„(7) Kohus võib lõpetada kriminaalmenetluse süüdistatava nõusolekul käesoleva seadustiku § 202 lõike 1 alusel või omal algatusel käesoleva seadustiku § 202 lõike 1¹ alusel.“;

113) paragrahvi 275 lõikes 5 asendatakse sõna „eeluurimiskohtuniku“ sõnadega „teise kohtuniku“;

114) paragrahvi 278 täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:

„(4) Tõlgi osavõtu kohtuistungist võib korraldada tehnilise lahenduse abil, mis vastab käesoleva seadustiku § 69 lõike 2 punktis 1 nimetatud nõuetele.“;

115) paragrahvi 286¹ lõiget 2 täiendatakse punktidega 3¹ ja 3² järgmises sõnastuses:

“3¹) asitõendi või dokumentaalse tõendi päritolu, terviklikkus või ehtsus ei ole tuvastatavad; 3²) kohtule esitatud tõend vahendab teise, tõendatavat asjaolu vahetult kajastava ja kohtule kättesaadava tõendi sisu ega ole sellest tõendist ilmselgelt usaldusväärsem;”;

116) paragrahvi 288 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

“(5) Kohus võib kohtumenetluse poole taotlusel või omal algatusel jätta risküsitluse käigus kõrvale tunnistajale esitatud küsimuse, mis on lubamatu, ilmselgelt asjakohatu või alandab tunnistaja väärikust.“;

117) paragrahvi 289 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Risküsitluse käigus võib kohtumenetluse pool tunnistaja ütluste usaldusvääruse kontrollimiseks vajalikus ulatuses avaldada tunnistaja kohtueelses menetluses antud ütlusi, kui need on vastuolus risküsitlusel antud ütlustega.“;

118) paragrahvi 291 lõiget 3 täiendatakse punktiga 4 järgmises sõnastuses:

“4) ütlused on saadud isiku vahetul ülekuulamisel või kaugülekuulamisel, mis on videosalvestatud.“;

119) paragrahv 292 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

“§ 292. Eksperdi ja asjatundja ülekuulamine ning ekspertiisiakti ja kirjaliku arvamuse avaldamine

- (1) Eksperti ja asjatundja ülekuulamisel kohtus lähtutakse tunnistajate ülekuulamist reguleerivatest sätetest ja käesoleva seadustiku § 109 lõikest 2.
- (2) Kohtumenetluse poole taotlusel võib kohus tõendina vastu võtta ekspertiisiakti või asjatundja poolt koostatud kirjaliku arvamuse, mis kajastab piisavalt koostaja pädevust, tehtud uuringute käiku ja tulemusi ning koostaja eriteadmiste põhjal tehtud järeldusi.
- (3) Kohtumenetluse poolte nõusolekul võib kohus käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud dokumendi tõendina vastu võtta ilma selle koostajat üle kuulamata.
- (4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud dokumendi esitamisel ja avaldamisel lähtutakse käesoleva seadustiku § 296 lõigetest 2–4.”;

120) paragrahv 292¹ tunnistatakse kehtetuks;

121) paragrahv 296 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

“§ 296. Asitõendi või dokumentaalse tõendi esitamine

- (1) Kohtumenetluse pool võib taotleda, et kohus võtaks tõendina vastu asitõendi või dokumentaalse tõendi, arvestades käesoleva seadustiku §-des 289¹, 290¹, 291, 292 ja 294 sätestatud piiranguid.
- (2) Uurimistoimingu protokoll või kriminaaltoimiku muu dokumendi avaldamiseks esitab prokurör selle omal algatusel või teise kohtumenetluse poole taotlusel kohtule.
- (3) Kui kohus võtab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tõendi vastu, siis loeb tõendi esitanud kohtumenetluse pool selle tervikuna või osaliselt ette või avaldab muul viisil, arvestades konkreetse tõendi olemust ning selle kasutamise eesmärki. Tõendi võib poolte kokkuleppel ja kohtu nõusolekul jätta avaldamata, kui avaldamata jätmine ei ole vastuolus kohtuistungiga avalikkuse põhimõttega.
- (4) Kohtumenetluse pool võib tõendi avaldamise käigus kasutada näitlikke abivahendeid, mis ei ole tõendiks, kuid aitavad tõendit esitada, olemata samas eksitavad. Samuti võib pool tõendi avaldamise käigus esitada kohtule asitõendeid ja dokumentaalseid tõendeid.”;

122) paragrahvi 319 lõikes 2 asendatakse arv „15“ arvuga „30“;

123) paragrahvi 319 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Vahistatud süüdistatav või tema kaitsja võib esitada apellatsiooni 30 päeva jooksul alates süüdistatavale kohtuotsuse koopia kätteandmisest.“;

124) paragrahvi 337 lõike 2 punkti 1 täiendatakse pärast sõnu „välistavatel asjaoludel” tekstiosaga „, süüdistatava nõusolekul käesoleva seadustiku § 202 lõike 1 alusel või omal algatusel käesoleva seadustiku § 202 lõike 1¹ alusel”;

125) paragrahvi 339 lõike 1 punkt 10 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„10) puudub kohtuistungiga protokoll, välja arvatud käskmenetluse asjades või kui kohtuistungist on olemas heli- või videosalvestis;“;

126) paragrahvi 361 lõike 1 punkti 4 täiendatakse pärast sõnu „sätestatud alustel” tekstiosaga „, süüdistatava nõusolekul käesoleva seadustiku § 202 lõike 1 alusel või omal algatusel käesoleva seadustiku § 202 lõike 1¹ alusel”;

127) paragrahvi 384 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikutel on õigus kirjalikult loobuda määruskaebuse esitamise õigusest. Kaitsja võib määruskaebuse esitamise õigusest loobuda üksnes kaitsealuse kirjalikul nõusolekul.“;

128) paragrahvi 385 punkti 5 täiendatakse pärast sõnu „ajutise lähenemiskeelu kohaldamise“ sõnadega „, juriidilise isiku tehingu tegemise keelu kohaldamise“;

129) paragrahvi 385 punkt 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„7) kautsjoni, vara arestimise või käesoleva seadustiku § 141⁴ alusel kohaldatud muu tsiviilkohtumenetluse seadustiku §-s 378 sätestatud hagi tagamise abinõu põhjendatuse kontrollimise määrus;“;

130) paragrahvi 385 punkti 10 täiendatakse pärast sõnu „määruse peale“ tekstiosaga „ja kahtlustatav või süüdistatav käesoleva seadustiku § 202 lõikes 1¹ sätestatud alusel kriminaalmenetluse lõpetamise määruse peale“;

131) paragrahvi 385 täiendatakse punktidega 29–33 järgmises sõnastuses:

„29) vangistuse täitmisele pööramise edasilükkamise määrus;

30) vangistuse täitmisele pööramisest loobumise määrus;

31) rahalise karistuse täitmisele pööramisest loobumise määrus;

32) rahalise karistuse tasumise pikendamise ja ajatamise määrus;

33) käesoleva seadustiku § 426 alusel tingimisi enne tähtaega vangistusest vabastamise määrus, välja arvatud eluaegsest vangistusest tingimisi vabastamise määrus.“;

132) paragrahvi 386 lõiget 1 täiendatakse punktiga 5¹ järgmises sõnastuses:

„5¹) käesoleva seadustiku § 390 lõikes 5 sätestatud juhul põhjendus, miks on kaebaja arvates Riigikohtu lahend selles asjas oluline seaduse ühetaolise kohaldamise või õiguse edasiarendamise seisukohalt;“;

133) paragrahvi 390 täiendatakse lõigetega 6 ja 7 järgmises sõnastuses:

„(6) Riigikohus otsustab ringkonnakohtu määruse peale esitatud määruskaebuse menetlusse võtmise käesoleva seadustiku §-s 349 sätestatud järgides. Käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud kohtumääruse menetlusse võtmine otsustatakse 10 päeva jooksul.

(7) Määruskaebuse läbivaatamisel ringkonnakohtus tehtud määruse peale saab Riigikohtusse edasi kaevata üksnes käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud juhtudel. Määruskaebuse menetlusse võtmine otsustatakse käesoleva seadustiku §-s 349 sätestatud järgides. Riigikohus võtab määruskaebuse menetlusse üksnes juhul, kui Riigikohtu lahend selles asjas on oluline seaduse ühetaolise kohaldamise või õiguse edasiarendamise seisukohalt.“;

134) paragrahvi 395¹ lõikes 2 asendatakse sõnad „prokuratuuri taotlusel ja eeluurimiskohtuniku määruse alusel või“ sõnadega „kohtueelses menetluses prokuratuuri taotlusel ja kohtumenetluses prokuratuuri taotlusel või kohtu omal algatusel“;

135) paragrahvi 395¹ lõike 6 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Psühhiaatrilise sundravi kohaldamise menetlusele allutatud isiku vahi all pidamise tähtaegadele kohtueelses menetluses kohaldatakse käesoleva seadustiku §-s 131¹ sätestatud.“;

136) paragrahvi 395¹ lõige 7 tunnistatakse kehtetuks;

137) paragrahvi 395¹ lõige 8 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(8) Psühhiaatrilise sundravi kohaldamise menetlusele allutatud isiku vahistamist, sellest teatamist ning selle vaidlustamist ja pikendamist toimetatakse vastavalt käesoleva seadustiku 4. peatüki 1. jao sätetele ja kohtumenetluses vastavalt käesoleva seadustiku 10. peatüki sätetele ning arvestades isiku vaimset seisundit.“;

138) paragrahvi 408 lõikes 5 asendatakse sõna „jõustuvad“ sõnadega „pööratakse täitmisele“;

139) paragrahvis 413 asendatakse sõnad „järgse kohtu täitmiskohtunik“ sõnadega „järgne kohus“;

140) paragrahvi 415 lõigetes 1–4, § 416 lõigetes 1 ja 2, § 417 lõigetes 3 ja 4, § 418 lõikes 2, § 426 lõigetes 2–4, § 427 lõigetes 3, 5 ja 6, § 429 lõikes 1, §-s 430, § 431 lõikes 3 ning § 432 lõigetes 1, 2, 3², 3⁴ ja 3⁵ asendatakse sõna „täitmiskohtunik“ sõnaga „kohtunik“ vastavas käändes;

141) paragrahvi 418 lõikes 1, § 420 lõikes 2, §-s 424, § 425 lõikes 1, §-s 426¹, § 427 lõigetes 1 ja 2, § 428 lõikes 2 ja §-s 430 asendatakse sõnad „järgse maakohtu täitmiskohtunik“ sõnadega „järgne maakohus“;

142) paragrahvi 422 lõikes 1 ja § 431 lõikes 1 asendatakse sõnad „pöörava maakohtu täitmiskohtunik“ sõnadega „pöörav maakohus“;

143) paragrahvi 425 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kui süüdimõistetu on jäänud pärast kohtuotsuse tegemist, kuid enne karistuse täielikku ärakandmist vaimuhaigeks või nõdrameelseks või kui tal on tekkinud muu raske psüühikahäire, teeb karistuse täitmise asukoha järgne maakohus karistuse täitmisele pööramata jätmise või karistuse kandmisest vabastamise määruse. Sellisel juhul kohaldab kohus süüdimõistetule karistusseadustiku §-s 86 sätestatud psühhiaatrilist sundravi.“;

144) paragrahvi 426 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Karistuse täitmise asukoha järgne maakohus võib pärast süüdimõistetu poolt karistusseadustiku §-s 76, § 76¹ lõikes 1 või §-s 77 sätestatud karistusaja ärakandmist vabastada süüdimõistetu vangistusest tingimisi enne tähtaja lõppemist. Kohus vabastab katseajaga tingimisi enne tähtaega vangistusest süüdimõistetu, kes oli kuriteo toimepanemise ajal noorem kui kaheksateistaastane, karistusseadustiku § 76¹ lõikes 2 sätestatud karistusaja ärakandmisel.“;

145) paragrahvi 432 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Käesoleva seadustiku §-des 425–426¹ sätestatud küsimused ja süüdimõistetult vabaduse võtmisega seotud küsimused lahendab kohus süüdimõistetu osavõtul. Kohtusse kutsutakse prokurör, välja arvatud käesoleva seadustiku § 417 lõikes 3, § 427 lõigetes 1 ja 2 ning §-s 428

sätetatud juhul, ja süüdimõistetud taotlusel kaitsja ning kuulatakse ära nende arvamus. Süüdimõistetud haiguse tõttu enne tähtaega karistusest vabastamise küsimuse lahendamisel on arvamus andnud tervishoiutöötaja osavõtt kohustuslik. Karistusjärgse käitumiskontrolli kohaldamise küsimust otsustades võib kohus kaasata vajaduse korral muid isikuid või määrata ekspertiisi.“;

146) paragrahvi 432 lõikes 3¹ asendatakse sõnad „eeluurimiskohtuniku juurde“ sõnaga „kohtusse“;

147) paragrahvi 432 lõige 3³ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3³) Käesoleva seadustiku §-des 425 ja 426 nimetatud küsimusi võib kohus läbi vaadata prokuröri osavõtuta, kui prokuratuur on edastanud kohtunikule oma seisukoha kirjalikult või elektrooniliselt ning teatanud, et ei soovi küsimuse läbivaatamisest osa võtta.“;

148) paragrahvi 489²⁹ lõikes 2 asendatakse sõnad „maakohtu eeluurimiskohtunikule“ sõnaga „maakohtule“;

149) seadustiku normitehnilist märkust täiendatakse sõnadega „nõukogu raamotsus 2009/829/JSK Euroopa Liidu liikmesriikides vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta järelevalvemeetmete rakendamise otsuste kui kohtueelse kinnipidamisega seotud alternatiivsete võimaluste suhtes (ELT L 294, 11.11.2009, p. 20–40)“.

§ 2. Karistusseadustiku muutmine

Karusseadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 69 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohus võib aresti või kuni kaheaastast vangistust mõistes või käesoleva seadustiku §-s 73 või 74 sätestatud korras tingimisi kohaldatud vangistust täitmisele pöörates asendada selle üldkasuliku tööga. Ühele päevale arestile või vangistusele vastab üks tund üldkasulikku tööd, ühele kuule vangistusele vastab 30 tundi üldkasulikku tööd ning ühele aastale vangistusele vastab 360 tundi üldkasulikku tööd. Üldkasulikku tööd ei mõisteta vähem kui viis tundi. Arest või vangistus asendatakse üldkasuliku tööga üksnes süüdlase nõusolekul.“;

2) paragrahvi 308 lõiget 1 täiendatakse pärast tekstiosa „antud,“ sõnadega: „või omaniku poolt kohtuliku hüpoteegi nõuete rikkumise eest“.

§ 3. Vangistusseaduse muutmine

Vangistusseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) seadust täiendatakse §-ga 74¹ järgmises sõnastuses:

„§ 74¹. Vangistuse tähtaja arvestamine

(1) Isiku vangistuse tähtaega arvestatakse tema vanglasse karistust kandma saabumise hetkest, kui karistuse kandmise algus ei tulene kohtuotsusest.

(2) Kui vangistus on mõistetud aastates arvestatava tähtajaga, saabub tähtpäev vangistuse viimase aasta vangistuse kandmise alguseks loetud kuul ja päeval.

- (3) Kui vangistus on mõistetud kuudes arvestatava tähtajaga, saabub tähtpäev vangistuse viimase kuu vangistuse kandmise alguseks loetud päeval.
- (4) Kui käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 sätestatud korras arvestatav tähtpäev satub kuule, milles vastavat kuupäeva ei ole, loetakse tähtpäev saabunuks selle kuu viimasel päeval.
- (5) Kui vangistus on mõistetud päevades arvestatava tähtajaga, saabub tähtpäev ajavahemiku viimasel päeval.“;

2) paragrahvi 90 lõike 3 esimene lause tunnistatakse kehtetuks;

3) paragrahvi 90 lõige 5 tunnistatakse kehtetuks;

4) paragrahvi 94 lõige 5 tunnistatakse kehtetuks.

§ 4. Väärteomenetluse seadustiku muutmine

Väärteomenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahv 105 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 105. Kohtuistungil salvestamine ja protokoll koostamine

- (1) Kohtuistungil helisalvestatakse. Kohus võib kohtuistungil või selle osa ka videosalvestada. Kohtuistungil võib jätta erandjuhul salvestamata, kui enne istungit või istungi käigus ilmneb, et salvestamine on tehniliselt võimatu, ning kui kohus on veendunud, et istungi läbiviimine salvestamiseta on otstarbekas ja kohtumenetluse poolte huvidega kooskõlas.
- (2) Kohtuistungil protokoll koostatakse, kui kohtuistungil kuulatakse üle tunnistajat või eksperti või kui seda nõuab kohtumenetluse pool. Kohus koostab kohtuistungil protokollil viisil, mis võimaldab kohtuistungil helisalvestist kuulata. Protokollil kantakse käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud andmed ning märge, mis viitab helisalvestise vastavale osale. Kui kohtuistungil protokollil ei koostata, peavad kohtumenetluse poolte taotlused sisalduma kohtuotsuses.
- (3) Kohtuistungil protokollil kantakse märked järgmiste andmete kohta:
 - 1) istungi kuupäev ja koht ning istungi alguse ja lõpu aeg;
 - 2) kohtu nimetus ja koosseis;
 - 3) kohtumenetluse poolte ning kohtuistungil sekretäri, tõlgi ja eksperdi nimed;
 - 4) arutatava väärteoasja nimetus;
 - 5) kohtumenetluse pooltele ja teistele isikutele nende õiguste ja kohustuste selgitamine;
 - 6) ajalises järjestuses kohtu toimingute nimetused ning toimingute tingimuste, käigu ja tulemuste põhisisu;
 - 7) avaldused, taotlused ja nende lahendused;
 - 8) kohtuistungil tehtud määruste nimetused;
 - 9) kohtuvaidluses poolte esitatud taotlused;
 - 10) kohtuotsuse või määruse tegemine nõupidamistoas;
 - 11) kohtuotsuse või määruse kuulutamise aeg ja edasikaebamise korra selgitamine;
 - 12) kuupäev, millal lahend on kohtus kohtumenetluse pooltele kättesaadav;
 - 13) kaebõigusest loobumine, millest teatati kohtuotsuse kuulutamisel.
- (4) Kohtuistungil protokoll ja helisalvestis registreeritakse viivitamata e-toimiku süsteemis.
- (5) Kohtuistungil heli- või videosalvestis on kohtuistungil protokollil lahutamatuks lisaks. Kui protokollis kajastatu on vastuolus salvestisega, siis tuginetakse salvestisele.
- (6) Kohtuistungil helisalvestamisele ja käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud viisil protokollil koostamisele ning kohtuistungil protokollil ja helisalvestise kohtumenetluse pooltele

kättesaadavaks tegemisele esitatavad nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“;

2) paragrahv 106 tunnistatakse kehtetuks;

3) paragrahvi 150 lõike 1 punkti 10 täiendatakse pärast sõna „allkiri“ tekstiosaga „, välja arvatud, kui kohtuistungist on olemas heli- või videosalvestis“;

4) paragrahvi 192 lõiget 2 täiendatakse punktiga 5¹ järgmises sõnastuses:

„5¹) käesoleva seadustiku § 196 lõikes 4 sätestatud juhul põhjendus, miks on kaebaja arvates Riigikohtu lahend selles asjas oluline seaduse ühetaolise kohaldamise või õiguse edasiarendamise seisukohalt.“.

§ 5. Äriseadustiku muutmine

Äriseadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 58 pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 58. Registrimenetlus pankroti, ärikeelu ja ettevõtluskeelu korral“

2) paragrahvi 58 lõiget 3 täiendatakse pärast sõna „pankrotihaldurina,“ tekstiosaga „või kui kriminaalmenetluse ajal jagunemise, ühinemise ja likvideerimise keelu all olev äriühing esitab kandeavalduse äriühingu jagunemiseks, ühinemiseks või likvideerimiseks.“

§ 6. Seaduse jõustumine

1) Käesolev seadus jõustub */selgub edasise menetluse käigus/*.

2) Käesoleva seaduse § 1 punktid 72, 73 ja 100 jõustuvad 2020. aasta 1. jaanuaril.

Eiki Nestor
Riigikogu esimees

Tallinn, 2018

Algatab Vabariigi Valitsus

Allkirjastatud digitaalselt

[Allkirjastaja nimi ja ametinimetus]